

Total number of printed pages-7

1 (Sem-2) SAN

2025

SANSKRIT

Paper : SAN0200104

(Functional Sanskrit and Yoga)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

**The figures in the margin indicate
full marks for the questions.**

Answer **either** in English **or** in Sanskrit.

UNIT-I

(Sanskrit Conversation)

Marks : 5

1. Draw a pen picture of the conversation between two friends *either* on the importance of Sanskrit *or* on Global warming. (Use **ten** small Sanskrit sentences) 5

संस्कृतस्य गुरुत्वम् अथवा विश्वे उष्णताधिक्यम् इति विषयम्
अधिकृत्य मित्रद्वयस्य मध्ये जातं कथोपकथनं लेखनेन विरचयतु।
(दश-संख्यकेन संक्षिप्तसंस्कृतवाक्येन)

UNIT-II

(*Subhāṣitas : From the works of Kālidāsa, Bhavabhūti and Śrīharṣa*)

Marks : 10

2. Answer **any one** of the following : 10

अधस्तनेषु प्रश्नेषु एकस्य उत्तरं देयम् :

(a) Explain the importance of the subhāṣitas in the formation of character of the learners.

शिक्षार्थीजनानां चरित्रनिर्माणे सुभाषितानां किं गुरुत्वमस्ति तद्विषये व्याख्यायताम्।

(b) Quote from your memory *four* subhāṣitas from Raghuvamśa and explain their meaning.

रघुवंशतः सुभाषितचतुष्कं लिखित्वा तदर्थव्याख्या करणीया।

(c) Explain the following :

व्याख्यायताम् :

(i) भवितव्यानां द्वाराणि भवन्ति सर्वत्र।

(ii) आपरितोषाद् विदुषां न साधु मन्ये प्रयोगविज्ञानम्।

UNIT-III

(*Introduction to Yoga*)

Marks : 25

3. Answer the following in brief : 1×3=3

अधस्तनानां प्रश्नानाम् उत्तरम् अतिसंक्षेपेण देयम् :

(a) How many chapters are there in the योगसूत्र?

योगसूत्रे कति अध्यायाः सन्ति?

(b) What समास is used in the word योगसूत्रम्?

योगसूत्रम् इति पदे कः समासोऽस्ति?

(c) How many सूत्रs are there in the first chapter of the योगसूत्र?

योगसूत्रगते प्रथमाध्याये कति सूत्राणि वर्तन्ते?

4. What is the meaning of the term अनुशासनम् in the statement 'अथ योगानुशासनम्'? 2

'अथ योगानुशासनम्' इति वाक्ये अनुशासनपदस्य कोऽर्थः ?

5. Write short notes on **any two** of the following : 5×2=10

अधोलिखितेषु पदद्वयस्य विषये संक्षिप्तां टिप्पणीं लिखतु :

योगः, पतञ्जलिः, दृढभूमिः, पुरुषः।

6. Answer **any one** of the following : 10

अधस्तनयोः एकस्य उत्तरं लिखतु :

(a) Explain :

व्याख्यायताम् :

अभ्यासवैराग्याभ्यां तन्निरोधः। तत्र स्थितौ यत्नोऽभ्यासः।

(b) Explain the importance of अष्टाङ्गिकयोग in present time.

आधुनिककाले अष्टाङ्गयोगस्य गुरुत्वम् आलोचयतु।

UNIT-IV

(Refinement of Behaviour)

Marks : 20

7. Answer the following questions in brief :

1×5=5

अधस्तनानां प्रश्नानाम् उत्तरं संक्षेपेण प्रदेयम् :

(a) Who asks the questions in the Gītā ?

गीतायां प्रश्नकर्ता कः ?

(b) To which Parvan of the Mahābhārata the Gītā does belong ?

महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि गीता अस्ति ?

(c) Who is referred to by the term भगवान् in Gītā ?

गीतायां 'भगवान्' इति पदेन कः सूच्यते ?

(d) Gītā is also called an upaniṣad.

(Write True or False)

गीता उपनिषद् इत्यपि कथ्यते।

(शुद्धम् अशुद्धं वा लिखतु)

(b) अन्नाद् भवन्ति भूतानि पर्जन्यादन्नसम्भवः।

यज्ञाद् भवति पर्जन्यो यज्ञः कर्मसमुद्भवः॥

(e) To which school of philosophy does Gītā belong?

कस्मिन् दर्शने गीतायाः अन्तर्भावोऽस्ति?

8. Write short notes on **any five** from the following : $2 \times 5 = 10$

अधस्तनेषु पञ्चकस्य विषये संक्षिप्ता टिप्पणी लेखनीया :

ज्ञानयोगः, ध्यानयोगः, कर्मयोगः, भक्तियोगः, अकर्मकृत्, लोकः, प्रकृतिजाः गुणाः।

9. Explain **any one** of the following : 5

अधस्तनयोः एकस्य व्याख्या करणीया :

(a) नियतं कुरु कर्म त्वं कर्म ज्यायो ह्यकर्मणः।

शरीरयात्रापि च ते न प्रसिद्ध्येदकर्मणः॥